

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1588/2021
13.04.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Весне Субић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6291/20 од 05.11.2020. године, на седници одржаној 13.04.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6291/20 од 05.11.2020. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6291/20 од 05.11.2020. године у ставу првом, трећем и четвртном изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П 2087/17 од 30.03.2017. године, исправљена решењем истог суда П 2087/17 од 16.07.2018. године у ставу првом изреке у делу у ком је обавезана тужена да тужиоцу исплати 250.000,00 динара са каматом и у ставу другом изреке, и у том делу предмет враћа првостепенем суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 2087/17 од 30.03.2017. године, исправљене решењем истог суда П 2087/17 од 16.07.2018. године, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати 350.000,00 динара, са законском затезном каматом од 30.03.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 69.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана када се стекну услови за извршење до исплате.

Пресудом Апелациони суд у Београду Гж 6291/20 од 05.11.2020. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати 250.000,00 динара, са законском затезном каматом од 30.03.2017. године до исплате и у овом делу жалба тужене одбијена, као неоснована. Ставом другим

изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је одбијен захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати још 100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 30.03.2017. године па до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 57.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова другостепеног поступка плати 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, као посебну, због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20), прописано је да ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), док је ставом 2. истог члана прописано да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда у овом случају постоји потреба да се одлучује о посебној ревизији тужене ради тумачења права и уједначавања судске праксе у примени одредби о застарелости потраживања накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности проузрокованих пострауматским стресним поремећајем, са којих разлога је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, као припадник Војске Југославије у периоду од 03.04.1999. године до 25.06.1999. године учествовао у борбеним дејствима на територији Косова и Метохије за време НАТО бомбардовања. У његовој јединици било је рањених и погинулих. По повратку са ратишта тужилац је осетио тегобе, због чега се све до јављања психијатру почетком 2011. године лечио код лекара опште праксе, који му је преписао бромазепам. Услед учешћа у борбеним дејствима током 1999. године, а због јаког и интензивног страха код тужиоца је дошло до психичке реакције уз психичко обољење, које је потенцирано спољним факторима, уз јачи страх за сопствени живот. Приликом ангажовања на Косову и Метохији и изложеношћу НАТО бомбардовању тужилац је трпео примарни страх у трајању од једног сата, затим секундарни страх јаког интензитета у трајању од око 20 дана, након тога

секундарни страх средњег интензитета око месец дана, да би након тога, око месец дана трпео секундарни страх слабог интензитета, који је праћен анксиозношћу, депресивношћу, те израженим симптомима за ПТСП (посттрауматски стресни поремећај) са тријасом симптома: синдром наметања, синдром избегавања, синдром пренадражености, због чега се јавио психијатру, који му је 2011. године одредио дијагнозу - посттрауматски стресни поремећај и преписао терапију, од које се очекивао бољитак. До погоршања симптома код тужиоца дошло је током 2014. године и 2015. године. Због посттрауматског стресног поремећаја (Ф 43.1), тужиочева животна активност је умањена 12 %, што је у узрочно последичној вези са боравком тужиоца на ратишту. Болест је добила коначан облик 30.10.2015. године, али је лечење још увек у току. Лечење је започето код лекара опште праксе, али када је тужилац постао упадљив за породицу и околину јавио се неуропсихијатру, који је 2015. године констатовао коначан облик ове болести, чије лечење није окончано. Због настале болести код тужиоца је дошло до смањења способности да активно живи, да се релаксира и изражене отуђености, избегава људе и све што га подсећа на рат, а за сваку радну и рекреативну активност потребан му је већи напор и воља, која је због болести ослабљена.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужиочево потраживање накнаде нематеријалне штете на име умањења животне активности није застарело, с обзиром да је болест код тужиоца добила коначан облик 30.10.2015. године, а да је тужбу поднео 03.11.2014. године, применом члана 376. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права, која је имала за последицу непотпуно утврђење чињеница битних за правилну оцену основаности приговора застарелости.

Чланом 376. Закона о облигационим односима прописана су два рока застарелости потраживања накнаде штете - рок од три године од кад је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило (став 1) и рок од пет година од кад је штета настала (став 2). Рок од три године прописан ставом 1. наведеног члана тече и истиче у оквиру рока од пет година, јер је ставом 2. овог члана прописано да потраживање накнаде штете у сваком случај застарева протеком тог рока. Када је реч о нематеријалној штети, рок застарелости од пет година не почиње да тече од дана штетног догађаја, већ од дана настанка штете - од оног дана када су поједини видови нематеријалне штете добили облик коначног стања.

Тужилац захтев за накнаду штете заснива на узрочнопоследичној вези између стресних догађаја којима је био изложен учествовањем на ратишту 1999. године и насталих последица које се манифестују као посттрауматски стресни поремећај, услед кога је код тужиоца умањена животна активност за 12 %.

Посттрауматски стресни поремећај (Ф 43.1) представља хроничну болест која има своје акутно стање, које се јавља до шест месеци од престанка

трауматских искустава, а уколико у том периоду симптоми не нестану, болест прелази у хроничну фазу и, после две до три године настаје трајна промена личности. Рок застарелости потраживања накнаде штете за душевне болове због умањења животне активности услед овог обољења почиње да тече од дана када је ова болест из акутне фазе прешла у хроничну, односно када је болест по редовном медицинском току прешла у хроничну фазу и попримила облик коначно стања, с обзиром да оболели може годинама да трпи последице и да се не јави лекару оговарајуће струке, као што је тужилац и учинио, јер се тужилац по повратку са ратишта па све до јављања психијатру почетком 2011. године лечио код лекара опште праксе, који му је преписао бромазепам, а када се јавио психијатру 2011. године исти му је одредио дијагнозу - посттрауматски стресни поремећај и преписао одговарајућу терапију.

Нижестепени судови су закључили да потраживање тужиоца није застарело, полазећи од налаза и мишљења судског вештака, према ком налазу је болест код тужиоца добила коначан облик 30.10.2015. године, након шеснаест година од штетног догађаја, а који закључак нижестепених судова се не може прихватити, као правилан, јер се, сходно напред наведеном, почетак рока застарелости има рачунати од дана када је обољење тужиоца - посттрауматски стресни поремећај прешло из акутне у хроничну фазу, односно када је попримило облик коначног стања, а што су нижестепени судови пропустили да утврде. Утврђење ових чињеница захтева стручно знање којим суд не располаже, због чега се исте утврђују извођењем доказа вештачењем, али то не значи да суд мора прихватити дати налаз и мишљење судског вештака, већ је дужан да све нејасноће отклони и разјасни у складу са дужношћу прописану чланом 270. став 4. и чланом 313. Закона о парничном поступку.

Имајући изложено у виду, пресуде нижестепених судова су морале бити укинуте, а укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од коначног исхода спора.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће детаљним саслушањем судског вештака, имајући у виду симптоме - тегобе које је тужилац осетио одмах по повратку са ратишта утврдити када је настао акутни посттрауматски стресни поремећај и када је исти прешао у хроничан, односно када су се тегобе у оквиру дијагностификованог психичког поремећаја усталиле - постале хроничне, а што је од утицаја на оцену основаности приговора застарелости.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић